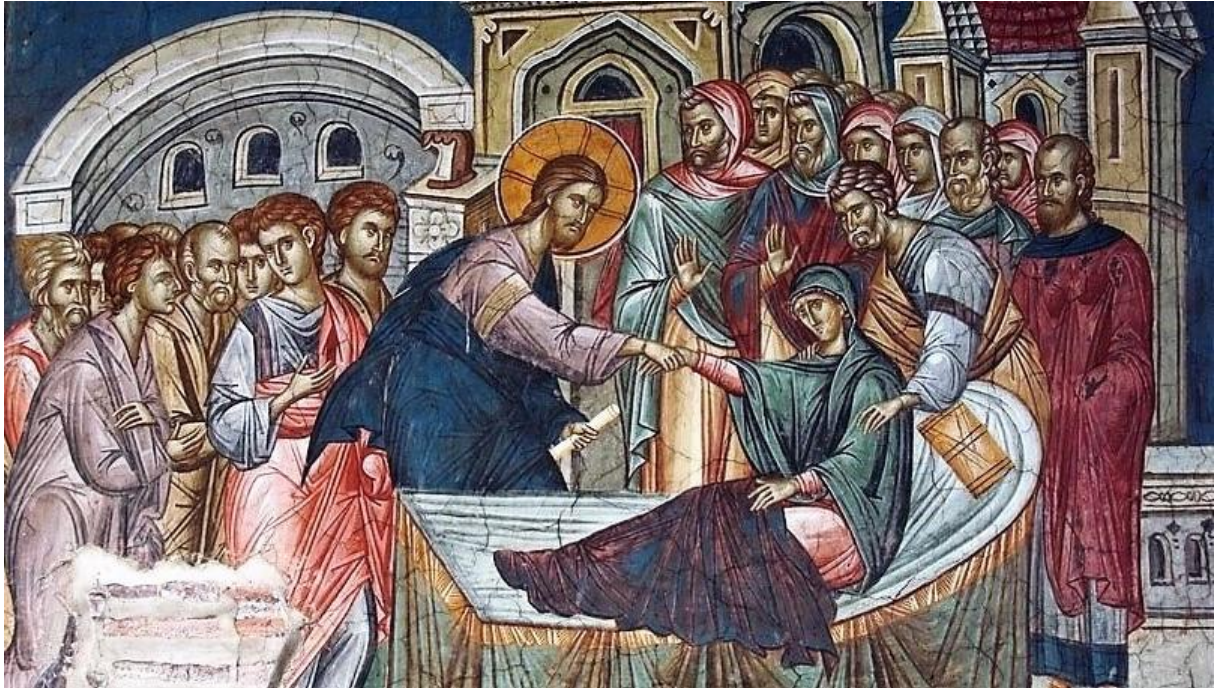

1^E DEEL, HET VERHAAL DAT DÓÓRGAAFT
 Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

#1 In gezwinde vaart begint Marcus zijn Evangelie. Je staat echt versteld deze eerste hoofdstukken, hoeveel Jezus doet en teweeg brengt. Marcus wil ons maar zeggen: er zit weer *beweging* in het verhaal van God met de mensen. Het verhaal van God met de mensen staat niet stil, maar *beweegt, doét, werkt inspireert, ráákt en zet in beweging*.

Jezus, zo begint hij vandaag, komt uit de synagogedienst. En nu gaat hij rechtstreeks naar het huis van zijn leerlingen Simon Petrus en Andreas. Want daar is iemand ziek, Petrus' schoonmoeder. Blijkbaar was de 'eerste paus' wél getrouwd - maar dit terzijde. En het verhaal van God met de mensen, waar het in de synagoge over gaat, kan daar niet blijven. Dat moet naar buiten gaan, dat moet in het dagelijks leven zijn werk doen.

#2 Anders stelt het niks voor wat zij dáár, of *wij* hier in de kerkdienst doen. Daarover heeft Jezus het in de synagoge gehad, vertelt Marcus in de verzen hiervóór. Jezus legde daar de Bijbel uit op een manier die mensen schókte. Zoals hĳ daar preekte is er aan wat God in de bijbel tegen mensen zegt *ook voor óns* geen ontkomen aan! Het was daar plotseling in die synagoge niet meer, ik zal maar zeggen: ‘Mooie preek, dominee’, zoals je tegen Schriftgeleerden zegt. Nee, vertelt Marcus, Jezus’ uitleg gaf het verhaal overtuigingskracht. Het verhaal van God met mensen *wil* iets van ons, *God zélf* vráágt iets van ons.

U ziet aan de gezichten hier dat het áánkomt, maar dat niet iedereen ervan gediend is. Er zou ook één iemand opstaan en schreeuwen: ‘Wat hebben wij daar mee te maken! Je óvervraagt ons, je laat God te dichtbij komen, dat kan niet de bedoeling zijn!’.

Willen wij ons wel altijd wérkelijk verbinden aan God? En aan elkaar? We schuwen de consequenties. Jezus noemt dat een 'onreine geest', een 'giftig klimaat' en zijn missie is dat uit te drijven en zo het verhaal van God - die zich aan mensen verbindt opdat mensen zich onderling verbinden - weer in beweging zetten.

#3 Dus gaat hij naar buiten, naar waar dat verhaal van God met mensen *nodig* is. De schoonmoeder van Petrus heeft hoge koorts. Dat is in de Bijbel nooit zomaar een griepje. En Jezus is geen paracetamol, integendeel, in die synagoge hadden ze daarnet juist nog hoofdpijn van hem gekregen.

Het gaat ook niet om de ziekte zelf, maar om wat de ziekte met je doet. In dat verhaal van God met de mensen, in de boeken van de Tora, is koorts een symptoom van mensen die zich niet meer willen verbinden. Niet met God, niet met de naaste. 'Als je mijn geboden niet wil horen en onderhoudt, om jullie onderling te verbinden, zegt God ergens, dan word je 'ziek'. Denkt U niet: 'ach wat primitief gedacht'. Wij weten donders goed dat een samenleving goed ziek kan worden van een leven zonder verbondenheid met elkaar. 'Onze individuele manier van leven heeft het giftig maximum bereikt', schreef iemand vorige week in Trouw.

In het huis waar Jezus komt, ligt zij néér, die schoonmoeder van Simon. Ze kan niks. Ze wil niks, ze is nutteloos.

#4 Rembrandt tekent wat er dan gebeurt weer met de grootst mogelijke precisie: Jezus helpt haar opstaan, zet haar op haar voeten - in de zwaar geladen taal van *Pasen*: hij *wekt* haar *op*. Het ziet er uit - en *is* ook - als een *innig* moment.

Er gebeurt meer dan 'genezen'. 'Ik wil dat jij *bént*' - zoiets. 'Ik wil dat jij bent' - *dát* is *liéfde*, zegt Augustinus. Jezus creëert verbinding, van mens tot mens, die maakt dat zij metéén zich aan hén verbindt. En hierdoor kan zij inderdaad weer *mens* zijn.

#5 Ze gaat hen *dienen*. U ziet het hier: ligt zij rechts nog op apegapen, links is ze druk bezig met ‘dienen’. Zoals *Jezus haar* hielp, zo helpt *zij* nu *hem* en de zijnen. ‘Ik wil dat jij bent’, zegt ook háár dienen - waartoe ze nu weer de moed heeft.

Maar wacht even. In onze tijd vragen we dan: ‘vrouwen en dienen’? Al die mánnen breeduit aan tafel en de vrouwen dienen? Is dat wat Jezus propageert?

In een Bijbelcommentaar uit 1955 lees ik: “De koorts verliet haar zo volkomen, dat zij direct kon opstaan en bij het bereiden van de avondmaaltijd behulpzaam kon zijn” Dat zullen dan ook naar alle waarschijnlijkheid *spruitjes* zijn geweest, denk je dan meteen. We zullen zo meteen zien, dat ‘dienen’ wel heel iets anders is dan ‘spruitjes’.

===MUZIEK===

2^E DEEL, DIENEN

#6 Wat is dat dienen hier? Het Griekse woord is *diakonein*, daar hoort u onze begrippen 'diakonie' en 'diaken' in. Het betekent iemand helpen, concreet, zodat hij kan leven. Iemand die gebrek lijdt niet links laten liggen, maar je met hem of haar verbinden. Helpen voorzien in het *dagelijks brood*, in alle betekenissen en diepte van die woorden. Er zijn waar nodig. Om een ander verder te helpen, dat is dit *dienen*.

De eerste keer dat Marcus erover vertelt: als Jezus veertig dagen en nachten in de woestijn is, op de proef wordt gesteld, sterk en kwetsbaar tegelijk. Dan komen er *engelen* die hem *dienen*.

Hier houden ze hem overeind, als hij dreigt te wankelen. Ze leggen hun handen op zijn schouders en reiken hem een boek aan, zonder twijfel een Tora, het verhaal van God met de mensen. *Dat* is ook dagelijks brood, brood voor onderweg.

#7 Want het leven kan een woestijn zijn. Met lange, donkere, kille nachten, waar je - net als de schoonmoeder van Petrus - néér ligt, in onmacht. Maar engelen *dienen* je, reiken je hun handen en lichtjes in de nacht, zoals op dit wat etherische schilderij van James Tissot.

#8 Maar als we daarstraks begonnen zijn te zeggen dat het verhaal van God met de mensen *in beweging* moet zijn, *dóór* wil gaan en niet stil staan, niet ‘néérliggen’, dan besef je ineens dat dit *dienen* - hier door die engelen van Jezus - *daarbij helpt*. Het verhaal van God met de mensen helpt *doorgaan*. Dáár gaat het in dit *dienen* om!

Dat is dus begonnen met *engelen*. En *nu* is de eerste die tot zulk dienen opgewekt wordt deze *vrouw*, de schoonmoeder van Petrus. En er zullen meer vrouwen zich bij haar voegen, want aan het einde van zijn verhaal - bij de begrafenis van Jezus, vertelt Marcus - staan de ‘vrouwen, die, toen Hij in Galilea was, Hem volgden en Hem dienden, en vele andere vrouwen, die met Hem opgegaan waren naar Jeruzalem’. En die dus *heel zijn weg* hem gevolgd zijn en dat onder al die dreigende donkere luchten hier hebben áángedurfd. Met dezelfde moed als waarmee de

echtgenotes en moeders van Russische soldaten momenteel bij het Kremlin staan te demonstreren. *Dat* is het dienen waar Marcus het over heeft!

#9 De *mannen*, Petrus en de anderen, waren toen al gevlucht of hebben hem verloochend. Aan die twaalf leerlingen moet Jezus keer op keer uitleggen dat *dienen* het tegenovergestelde van *heersen* is. Dat wie *groot* wil zijn moet *dienen*.

Pas in het boek Handelingen beseffen de volgelingen dat ze daar serieus werk van moeten maken en stellen ze *diakenen* aan in hun ‘beweging’, om bij de praktische les te blijven en het verhaal in beweging te houden, bewogen te laten zijn.

U ziet dat hier ook links, net als daarstraks in die synagoge: *binnen* worden ze gewijd, krijgen ze te *horen*; naar *buiten* gaan ze om het gehoorde ook te *doen*. Mensen ‘ontvangen’ in dit leven namens God, door je aan hen te verbinden, met ‘dagelijks brood’.

===MUZIEK===

3^E DEEL, WAT TOEKOMST HEEFT

#10 Nu gaan we naar het andere verhaal. Ook daarin gaat het over hoe het verhaal van God met de mensen kan doorgaan. En ook daar gaat het over dit ‘dienen’, gastvrij zijn, mensen ontvangen met een groot, liefdevol hart net als God.

Rood is daar de kleur van, gelooft Chagall, en dat is ook in zijn schilderij de dominante kleur. Het hele verhaal staat er op. De drie engelen zitten al aan Abrahams en Sara's gastvrije tafel. Die hebben geen vragen gesteld, ze weten niet wie het zijn. Gastvrijheid voor deze vreemdelingen gaat voorop. De tafel staat vol geladen.

Ze komen met de boodschap dat Abraham en Sara een kind krijgen én de boodschap dat het kwade gerucht gaat dat de mensen in Sodom buitengewoon 'slecht' zijn - wat niets met homoseksualiteit te maken heeft, zeg ik er maar even bij. Maar juist met *ongastvrijheid*, zoals we straks zien in Sodom. Ze hebben daar de koorts van je niet met anderen willen verbinden.

Alles tekent zich al af. De gele glans van de rechterengel straalt af op Abrahams gezicht en op Sara's hele gestalte. En rechtsboven begint Abraham al te 'onderhandelen' over Sodom.

#11 Op deze ets van Rembrandt is het de patriarch Abraham zélf die dient. Alles voor zijn gasten, samen met Sara en zijn personeel. Hij maakt zich klein, 'niet heersen maar dienen', *dat* heeft toekomst. En over die toekomst willen die drie het met hem hebben. Een zoon!

Zijn 'bastaardzoon' Ismaël voelt de bui al hangen. Hij wendt zich af, richt zijn pijlen op buiten, op 'elders', want hij zal dit huis verlaten - en trouwens een hele goede boogschutter worden.

#12 Geschilderd heeft Rembrandt het verhaal ook. Ik stel me voor dat die middelste engel - vaak als God zelf geïnterpreteerd - met al dat licht dat van hem afstraalt hiér met het goede deel van zijn boodschap komt: dat de negentigplussers inderdaad een toekomst zullen hebben door middel van een kind. Sara luistert mee en lacht. 'Haar tent' is een huis geworden uit Rembrandts eigen tijd, want het verhaal is en blijft steeds opnieuw actueel.

Een kind zal worden geboren, want mensen die zich zo verbinden met God en vreemdelingen - *die* hebben tegen alle schijn en hardheid van het leven ín, toekomst!

#13 En ik stel me voor dat hier het slechte deel van zijn boodschap komt brengen. Sodom, de stad waar Abrahams neef Lot woont, is het tegenovergestelde van hoe Sara en Abraham leven: er is voorspoed en welvaart, 'de toekomst is van jou!', zal het geklonken hebben. Met rijkdom denken ze zich alles te kunnen veroorloven. Maar ondertussen voeren ze de ene oorlog naar de andere. En vreemdelingen die aankloppen, om gastvrijheid vragen, worden bedreigd en aangerand. Dat heeft géén toekomst, zegt de middelste van de drie met een ernstig gezicht.

===MUZIEK===

4^E DEEL, GEHEIM

#14 Even tussendoor. Het bezoek van de drie mannen aan Abraham, waarvan Genesis tegelijkertijd zegt dat zij *God zelf* zijn, maakt het verhaal nog wonderlijker. Engelen hebben maar één taak tegelijk, zeggen de rabbijnen. Eentje had het goede nieuws voor Sara, eentje moest naar Sodom en de derde moest Abraham genezen, want die was ziek - hij was namelijk nét besneden.

#15 In de kerkelijke traditie zag men in die drie gestalten Vader, Zoon en Heilige Geest. Deze wereldberoemde Russische icoon van Andrej Roebljov uit de 14e eeuw laat dat zien. Je zou er een preek op zich aan kunnen wijden wat hier allemaal is te zien.

Maar de mooiste gedachten vind ik deze. Dat ‘drie-eenheid’ ook over *verbinding* gaat. Verbinding van ‘drie personen’ die óók één zijn en dat hun verhaal die verbinding tussen God en mensen en mensen met elkaar wil uitdragen.

Het tweede mooie vind ik dit. Omdat Abraham en Sara er niet op staan afgebeeld, staat die tafel waar ze aan zitten eigenlijk vóór óns. We zitten aan één en dezelfde tafel. Alsof de icoon zegt: Jij die nu kijkt hebt toekomst, jij die Mij - die ons drieën - ontvangt hebt toekomst. ‘Ik wil dat jij bent’. Verbind je er maar mee!

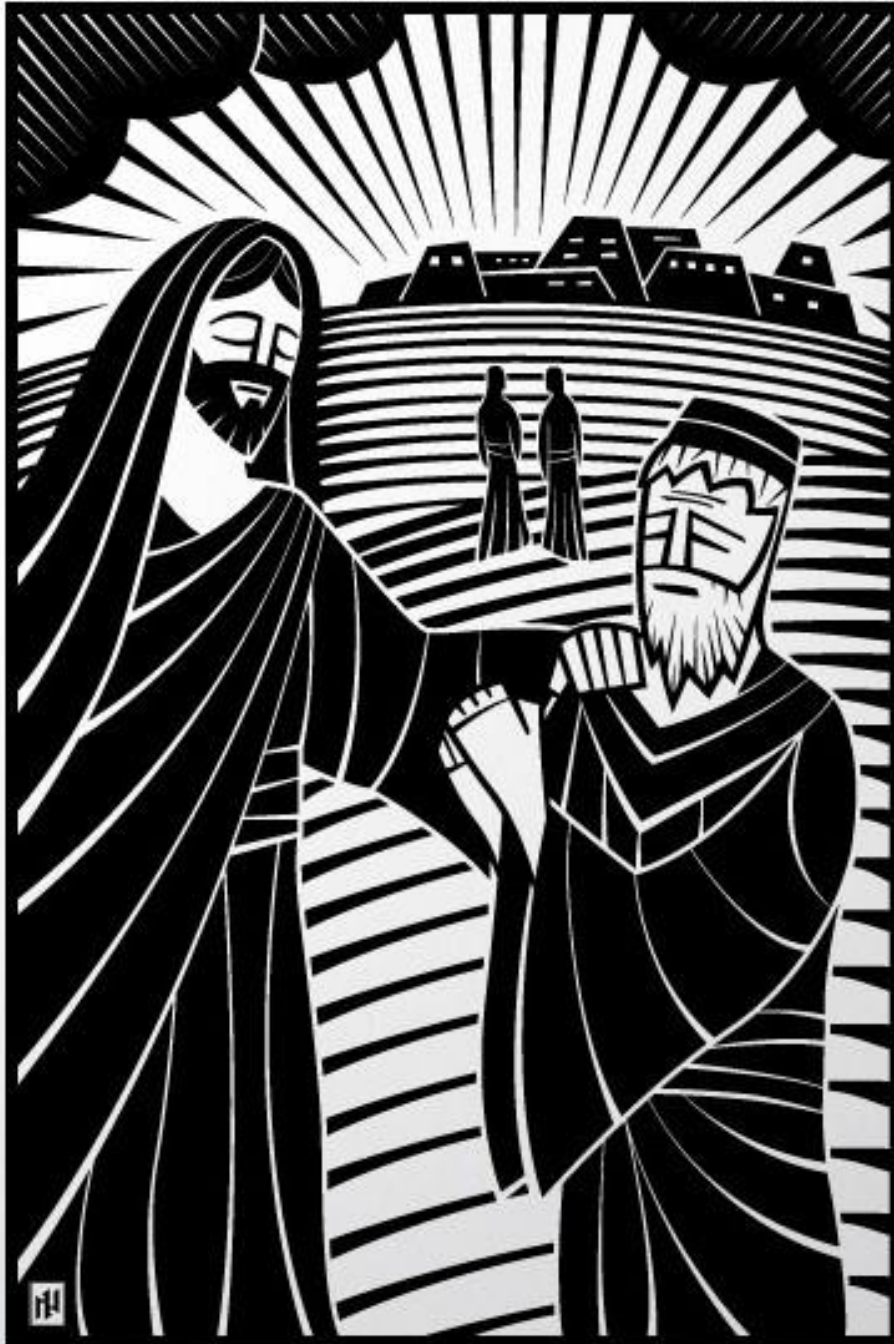
===MUZIEK===

5^E DEEL, VOORBEDE DOEN

#16 Dan gaan ze. Naar Sodom. Ongastvrije stad. Allemaal individuen. Dat heeft geen toekomst. Maar de rechtvaardigen die er wonen dan? denkt Abraham. Gaan die méé tenonder?

#17 Als de drie mannen zwaarden trekken bij hun donkere blikken, valt hij op zijn knieën. Hij bidt. Hij pleit. Voor de rechtvaardigen in Sodom. Voor hen alleen? Voor hun 'overlevingskansen'? Voor die van zijn neef Lot in het bijzonder?

#18 Ik denk het niet. Als hij afdingt bij God, en dan uiteindelijk op 10 rechtvaardigen uitkomt, is dat niet toevallig het aantal mensen dat nodig is om in de synagoge het gebed te laten doorgaan, de *minjan*. Abraham bidt niet voor het behoud van tien mensen, maar voor het behoud van onze hele samenleving door de rechtvaardigheid en het gebed van enkelen. Van mensen die zich wél verbinden. Die toekomst hopen. Zoals ook Jezus bij Marcus dáárvoor bidt. ‘Ik wil dat jij bent...’.

#19 Het verhaal van God met mensen gaat door, waar mensen zich verbinden, met God en met anderen, ook met voor hen vreemden. Zolang er voor elkaar gebeden wordt, is er toekomst.

Moge dat zo zijn, Amen

=== INTERLUDIUM ===